

Աւելի քան տասը տարի առաջ Նիւ Եորքի Թէքեան Մշակութային Միութիւնը գրական երեկոյ էր կազմակերպել՝ նուիրուած Ջահրատին: Երեկոյթին ներկայացրեցի հեղինակի “Կաղանդի Ծառ”-ը, որ վերածել էի երգի: Այդ երգը, ինչպէս նաեւ Խրախունու “Ձեռնածուն” ետազայում ամփոփուեցին իմ “Չայերէն” այնպակի մէջ, արեւմտահայ եւ արեւելահայ բանաստեղծների երգաշարում:

Անցեալ տարի Էսայեան Կեդրոնական Սանուց Միութիւնը մեծարման հանդիսութիւններ էր կազմակերպել ի պատիւ բանաստեղծներ Ջահրատի, Ջարեհ Խրախունու եւ արծակագիր ու լրագրող Ռ. Չատտէճեանի:

Գեղարուեստական մասում ներկայացրեցի բանաստեղծներից երեքական գործ, որ յատուկ գրել էի այդ առիթով: Այդ երգերը, որոնք արժանացան դրուատանքի հանդիսատեսի ու մանաւանդ երեք գրագէտների կողմից, չուզեցի թողնել միօրեայ կենսագրութեամբ: Չեղինակների եւ ի մասնաւորի Ռ. Չատտէճեանի խրախուսանքով ահա ստեղծեցի այս երգաշարը:

...70-ական թուականներին էր, որ լսեցիմք Ջահրատի մասին: Նրա բանաստեղծական կերպարն էր անմիջապէս դարձան մեր առօրեայի մաս, ու “Կիկոն” մեր օրերի ընկերն էր: Քիչ աւելի ուշ՝ լսեցիմք Ջարեհ Խրախունու անունը: Նրա բանաստեղծական խորհրդանիշերն էլ դարձան մեր մտածողութեան մէկ մասը: Յետոյ յայտնուեց Իզնա Սարըսալանը՝ մեզ սերնդակից պոլսահայ մի բժիշկ, որ նաեւ գրում էր, եւ գրում էր այնպէս, որ արդէն իր բանաստեղծական “Լօ”-ով էինք դիմում մեր սիրած աղջիկներին:

Այն ժամանակ մենք չէինք զարմանում, որ պոլսահայ այս բանաստեղծները, ապրելով սփիւռքում, քերթողական բարձր արուեստ են ստեղծում: Մենք սփիւռքի մասին քիչ բան գիտէինք: Չիմա, երբ ինքս կրկին դարձել եմ սփիւռքահայ՝ արմանում եմ: Ջարմանում եմ, թէ ինչպէս են օտար ափերում դառնում ու մնում գիր ու գրականութեան, հայ լեզուի, արուեստի նուիրեալ մշակ, հայ մտաւորական՝ ընտիր ու հաւատաւոր:

Ես խոնարհում եմ այդ մարդկանց առաջ ու զարմանքս ներշնչանք դարձրած՝ երգում եմ այս երգերը:

Պերճ Թիրապեան
Նիւ Եորք, 2003

Over a decade ago, the Tekeyan Cultural Association was sponsoring a literary event dedicated to Zahrad. I took part in it and performed my musical adaptation of his “Christmas tree”.

Later on, this song, as well as Khrahuni’s “The Magician” were included in my album Hayeren, a selection of songs based on the lyrics of Eastern and Western Armenian poets.

A year ago, the New York Chapter of the Essayan-Getronagan Alumni Organization, in celebration of its anniversary, had organized a series of cultural events honoring the prominent poets from Constantinople: Zahrad, Khrahuni and the writer, editor and literary critic R. Haddejian. At the closing of the ceremony, I performed three songs for each poet, specifically written for that occasion. Both the audience and the honorees received them warmly, and I decided to give them a chance to live beyond the span of a one-day event. Encouraged by the poets themselves, and especially by Mr. Haddejian, I planned, wrote and completed this album of selected songs on the lyrics of “Bolsahai” poets.

...We first heard the name of Zahrad in early 70s. His poetic characters quickly became integrated with our daily lives. His “Kiko” became a friend. Soon after, another name became familiar in Armenia - poet Zareh Khrahuni. We were immediately influenced by his poetic symbols. And finally, Ikna Sariaslan emerged, a young man from our generation, practicing medicine and writing poetry. “Lo” was so magnetic that we wouldn’t address our loved ones by any other name.

In those days, it never occurred to us to wonder how these poets, living in the Diaspora were able to achieve such a genuine quality of poetry. We knew little about the Diaspora. Now that I have become, for the second time in my life, a diasporan, I ask myself this question again and again, and strive to understand this phenomenon:—how in an alien world, one becomes a true Armenian intellectual, a humble master of the Armenian language, of its art and poetry and how he manages to preserve his integrity and to keep on going full of dedication and vision.

It is with this feeling of tremendous respect and amazement for their achievements, that I bow before them and sing these songs.

Berge Turabian,
New York, 2003

Il y a une dizaine d'années, l'association culturelle Tékéyan parrainait des rencontres littéraires consacrées à Zahrad. J'y avais participé et j'y avais joué mon adaptation musicale de son "Arbre de Noël".

Plus tard, cette chanson ainsi que "Le Magicien" de Khrakhuni furent inclus dans mon album "Hayeren", une sélection de chansons d'après les paroles de poètes arméniens orientaux et occidentaux.

L'année dernière, la section new-yorkaise de l'Essayan-Getronagan Alumni Organization avait organisé, à l'occasion de l'anniversaire de sa fondation, une série d'événements culturels honorant les plus éminents poètes de Constantinople : Zahrad, Khrakhuni ainsi que l'écrivain, éditeur et critique littéraire R. Haddejian. Lors de la clôture de la cérémonie, j'ai joué trois chansons de chacun des poètes spécialement écrites pour cette occasion. C'est avec chaleur qu'elles furent accueillies par le public comme par les invités, et j'ai décidé de leur donner une chance de vivre plus longtemps qu'une seule représentation. Encouragé par les poètes eux-mêmes et particulièrement par R. Haddejian, j'ai organisé, écrit et achevé ce florilège de chansons d'après les paroles des poètes "Bolsahai".

... Nous avons entendu prononcer le nom de Zahrad pour la première fois au début des années 70. Ses personnages poétiques ont rapidement fait partie de nos vies quotidiennes. Son "Kiko" est devenu un ami. Peu après, un autre nom est devenu familier en Arménie, celui du poète Zareh Khrakhuni. Nous fûmes immédiatement influencés par ses symboles poétiques. Et enfin est apparu un jeune homme de notre génération, à la fois médecin et poète : Ikna Sariaslan. "Lo" exerça une telle fascination que nous ne pourrions plus appeler ceux qu'on aime d'un autre nom.

A cette époque, il ne nous venait jamais à l'esprit de nous demander comment ces poètes, vivant dans la diaspora, avaient bien pu donner naissance à une poésie d'une telle qualité. Nous en savions peu sur la diaspora. Maintenant que je suis moi-même devenu, pour la deuxième fois de ma vie, un membre de la diaspora, je me pose sans cesse la question, et je m'efforce de comprendre le phénomène : comment dans un autre monde (dans un pays étranger) peut-on devenir un véritable intellectuel arménien, un humble serviteur de la langue arménienne, de son art et de sa poésie ? comment peut-on préserver son intégrité et perpétuer son dévouement et son idéal ?

C'est avec ce sentiment de profond respect et d'admiration pour leurs oeuvres que je m'incline devant eux et chante ces chansons.

Berge Turabian,
New York, 2003

Իգնա Սարրասլան, 1945

Ծնունդ է Պոլսում: Նախակրթությունը ստացել է Արամեան-Ունճեան վարժարանում, այնուհետև ուսանել է Սեն ժոզեֆ ֆրանսիական Լիսեում: 1969-ին ավարտել է Պոլսի համալսարանի բժշկագիտության բաժինը՝ վկայուած իւրոլոկ-վիրաբոյժի տիտղոսով եւ ցարդ աշխատում եւ պաշտօնավարում է այդ մասն ագիտութեամբ: 14 տարեկանից թղթակցել է պօլս ահայ մամուլին՝ րատարակելով քերթուածներ, յօդուածներ, գրական վերլուծութիւններ: “Լօ”ն՝ բանաստեղծութիւնների իր առաջին հաւաքածուն, հրատարակուած 1974-ին, յայտնութիւն եղաւ սփիւռք ահայ գրականութեան մէջ:

Ikna Sariaslan, 1945

Born in Istanbul, he studied at the Aramian-Undjian Armenian school and the Saint Joseph French lyceum. With a degree in medicine, he practices as a urological surgeon. From the age of 14, his work was published in Armenian magazines. In 1974 the publication of his book of poetry, Lo, was a revelation in the world of literature in the Armenian Diaspora.

Ikna Sariaslan, 1945

Né à Istanbul, il a fait ses études primaires à l'école Aramian-Undjian et au lycée français Saint Joseph. Diplômé en médecine, il est actuellement chirurgien urologue. Dès l'âge de 14 ans il a été publié dans des journaux arméniens. En 1974 la parution de son premier livre, “Lo” fut une révélation dans la littérature de la diaspora arménienne.

ՀՈՐԻԶՈՆԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻ ՄԸ ԾԱԳԵՑԱԷ

Վերջալոյսովն սառ արեւին
Դէպի անցեալ տարի մըն ալ սահեցաւ
Սրընթաց իբր ճառագայթ մը ոսկեփայլ
Քաղցր իբր երագ մը երփներանգ
Զուարթ իբր երգ մը հայրենի
Մեղմ իբր շունչ մը զեփիւռի
Զինջ իբր երկինք մը զարնան

Արշալոյսովն վառ արեւին
Հորիզոնէն նոր տարի մը պիտի ծագի
Դեռափթիթ յոյսերով բերնաւոր
Ու յետոյ յամբօրէն
Ան ալ մայրը պիտի մտնէ
Մեր անձուկ աշխարհի
Բոլոր անմահ կարծուող ապրումներուն նման

A NEW YEAR IS RISING ON THE HORIZON

In the sunset of the cooling sun
Another year has glided into the past
Quick as a golden ray of light
Sweet like a colored dream
Joyful as a homeland song
Soft like a breath of breeze
Clear as a sky in spring

In the sunrise of a blazing sun
A new year is dawning on the horizon
Loaded with newly sprouted hope
Then it too will gently set
Like all the passions of our narrow world
Deemed to be
Immortal

UNE NOUVELLE ANNÉE SE LÈVE À L’HORIZON

Avec le coucher d’un soleil froid
Une année de plus se glisse dans le passé
Brusque comme une lueur dorée
Exquise comme un rêve enluminé
Gaie comme un chant de pays
Douce comme le souffle d’une brise
Claire comme le ciel de printemps

Avec le lever d’un soleil chaud
Une nouvelle année se lève à l’horizon
Jeune et lourde d’espoirs
Qui bientôt tout doucement
Va se coucher elle aussi
Comme toutes les passions de notre petite terre
Qu’on croyait immortelles.

ՓԱԹԻՆԵՐ

Երկնուղէշ աղօթքներու մէջ երփներանգ բողոքներ
Անմեկնելի բառեր վիրաւոր ճնճղուկի մը փետուրներուն
Ահագնատեսիլ ամայութեան գոգը մզկիթներ համր
Ինքնաշաժներու անիւներուն եռանկիւն ապրումներ
Մինչ քաղաքին վրայ դարձեալ ձիւն կը տեղար
Երկու տարբեր փաթիլ էիք
Երկու տարբեր սրտէ ներս

Այս եղանակին ջուր չէք կրնար ըլլալ - կը սառիք
Չէք կրնար թափառիլ - չէք կրնար սիրաբանիլ
Այլ ձեր յոսերուն լոյսին տակ պանդուկի մը սենեակը
Գարուն մը կ'երագէք արծաններու հետ - արծաններու
նման

Մինչ քաղաքին վրայ դարձեալ ձիւն կը տեղայ
Երկու տարբեր փաթիլ էք
Երկու տարբեր սրտէ ներս

Աղամալոյսին կիթառի մը հեծկլտուքը պիտի լսէք
Պիտի լռէք - պիտի երգէք - պիտի լաք ակամայ
Յղի աղջամուղջին աչքերը պիտի փորէք
Վազր հորիզոնը արեւներ պիտի լափէ
Մինչ քաղաքին վրայ դարձեալ ձիւն պիտի տեղայ
Երկու տարբեր փաթիլ պիտի ըլլաք
Երկու տարբեր սրտէ ներս

SNOWFLAKES

Colorful complaints in heavenward prayers
Inexplicable words on the feathers of a wounded sparrow
Silent mosques in the heart of a frightful desert
Triangular emotions of car wheels
Meanwhile it snowed again over the city
You were two different snowflakes
Within two different hearts

In this weather water turns into ice
You cannot wander around and you cannot make love
But under the light of your hopes in your hotel room
You can only dream of a spring with the statues
Yourselves akin to the statues
Meanwhile it snows again over the city
You are two different snowflakes
Within two different hearts

At dawn you will hear the sobbing of a guitar
You will be silent - you will sing - you will cry reluctantly
You will dig out the eyes of the impregnated twilight
The horizon will devour the suns like a tiger
Meanwhile it will snow again over the city
You will be two different snowflakes
Within two different hearts

FLOCONS DE NEIGE

De vives complaints dans des prières montant au ciel
Des mots obscurs sur les plumes des moineaux blessés
Des mosquées muettes dans un effrayant désert
Des roues de voitures qui tournent d'un mouvement triangulaire
Tandis que sur la ville il neigeait encore
Vous étiez deux flocons de neige différents
Dans deux coeurs différents

Avec ce froid vous êtes comme un ruisseau gelé
Vous ne pouvez pas errer - vous n'avez pas de mots d'amour
Mais sous la lueur de vos espoirs dans une chambre d'hôtel
Vous rêvez au printemps avec les statuettes comme des statues
Tandis que sur la ville il neige encore
Vous êtes deux flocons de neige différents
Dans deux coeurs différents

A l'aurore vous écouterez les sanglots d'une guitare
Vous vous tairez - vous chanterez - vous pleurerez
malgré vous
Vous creuserez les yeux du crépuscule qui triomphe
L'horizon dévorera comme un tigre les soleils
Tandis que sur la ville il neigera encore
Vous serez deux flocons de neige différents
Dans deux coeurs différents

Կ' ԱՆՁՐԵԻՐ

Կ'անձրեւէր
Ճնճղուկ մը թառեցաւ
Մարդու մը գլխին
Օդը բացաւ
Ճնճղուկը թռաւ
Մարդու գլխէն
Ուրիշ մարդու մը գլուխը

Կ'անձրեւէր
Յոյս մը թառեցաւ
Սրտի մը խորին
Օդը բացաւ
Եւ յոյսը թռաւ
Սրտին խորէն
Ուրիշ սրտի մը խորը

Կ'անձրեւէր
Աստղ մը թառեցաւ
Երկնքի կապոյտին
Օդը բացաւ
Աւաղ ան ալ թռաւ
Երկնքին կապոյտէն
Ուրիշ երկնքի մը կապոյտը

IT WAS RAINING

It was raining
A sparrow perched
On a man's head
The skies cleared
The sparrow flew
From that man's head
To another's

It was raining
A single hope landed
In the bottom of a heart
The skies cleared
The hope flew
From the bottom of that heart
To another's

It was raining
A star perched
Upon the blue of a sky
The skies cleared
Alas, it too flew
From the blue of that sky
To another's

IL PLEUVAIT

Il pleuvait
Un moineau s'est posé
Sur la tête d'un homme
L'air s'est éclairci
Le moineau s'est envolé
De la tête de l'homme
A la tête d'un autre homme

Il pleuvait
Un espoir s'est posé
Au fond d'un coeur
L'air s'est éclairci
L'espoir s'est envolé
Du fond du coeur
Au fond d'un autre coeur

Il pleuvait
Une étoile s'est posée
Au bleu d'un ciel
L'air s'est éclairci
Hélas, elle aussi s'est envolée
Du bleu du ciel
Au bleu d'un autre ciel

ԱԹԵՆԱՍԻ ՄԵՀԵԱՆԻՆ ՄԷջ

Աթենասի մեհեանին մէջ քեզի պիտի սպասեմ այս գիշեր
Ողիմպոսի երկնակամարին տակ բոլոր զանգակները պիտի
ղօղանջեն
Զինասպիտակ կարապներ պիտի լողան աւազաններու մէջ
Առուակներու կարկաջը պիտի լսուի ժայռերու տակ

Աթենասի մեհեանին մէջ քեզի պիտի սպասեմ այս գիշեր
Որփէտոսի քնարը սիրոյ հին հէքեաթ մը պիտի պատմէ
Յաւերժահարսերու սրինգները քու գալուստդ պիտի
աւետեն
Սիրաւտենչ տատրակներ պիտի թառին ձիթենիներու վրայ

Աթենասի մեհեանին մէջ քեզի պիտի սպասեմ այս գիշեր
Աչքերուդ չափ անոյշ գինին նոյն բաժակէն պիտի ըմպենք
Խարոյկ շրթերդ կարօտակէզ շրթներուս մէջ պիտի մարենմ
Պլպլացող աստղերուն տակ տարփանքի արձանը պիտի
կերտենք

Աթենասի մեհեանին մէջ քեզի պիտի սպասեմ այս գիշեր

IN THE TEMPLE OF ATHENA

In the temple of Athena I will wait for you tonight
All the bells will tinkle under the firmament of Olympus
Snow-white swans will swim in the pools
The murmur of brooklets will be heard beneath the rocks

In the temple of Athena I will wait for you tonight
The lyre of Orpheus will tell an ancient love story
The flutes of nymphs will herald your arrival
The loving turtledoves will perch on the olive trees

In the temple of Athena I will wait for you tonight
From the same cup we will drink the wine—sweet as your eyes
I will extinguish your burning lips with mine
Under the glimmering stars we will sculpt the monument of
passion

In the temple of Athena I will wait for you tonight

DANS LE TEMPLE D'ATHÉNA

Cette nuit dans le temple d'Athéna je t'attendrai
Sous le firmament d'Olympe sonneront tous les glas
Des cygnes blancs comme la neige nageront dans les bassins
On écoutera le murmure des ruisseaux sous les rochers

Cette nuit dans le temple d'Athéna je t'attendrai
La lyre d'Orphée racontera de vieux contes d'amour
Les flûtes des nymphes annonceront ton arrivée
Des tourterelles amoureuses se poseront sur les oliviers

Cette nuit dans le temple d'Athéna je t'attendrai
Nous boirons à la même coupe le vin aussi doux que tes yeux
J'éteindrai de mes lèvres le feu de tes lèvres languissantes
Sous les étoiles étincelantes nous sculpterons la statue du désir

Cette nuit dans le temple d'Athéna je t'attendrai

Զարեհ Խրախունի (Արթո Ծիւնպիւշեան), 1926

Ծնունդ է Պօլսում: Նախակրթութիւնը ստացել է Վիեննայի Սխիթարեան վարժարանում: Այնուհետեւ հետեւել է Պօլսի համալսարանի գրական բաժնի փիլիսոփայութեան մասնաճիւղին: Խրախունին արդի սփիւռք ահայ բանաստեղծութեան, մասնաւորապէս Պօլսա հայ դպրոցի, նորարարներից մէկն է: Գեղինակ է բանաստեղծական մի շարք ժողովածուների: Նաեւ պարբերաբար յղուածներ է տպագրում փիլիսոփայութեան եւ գրական քննադատական հարցերի շուրջ, ինչպէս նաեւ կատարում գրական քարգմանութիւններ:

Zareh Khrakuni (Arto Djumbushian), 1926

Born in Istanbul, he received his primary education at the Mkhitarist School. He received a degree in letters. Khrakuni is one of the pioneers of modern Armenian poetry in the Diaspora. He has published ten collections of poetry. He has also written many articles about literature and philosophy in addition to translating different works of literature.

Zareh Khrakuni (Arto Djumbushian), 1926

Né à Istanbul, il a fait ses études primaires chez les Mkhitaristes. Il est diplômé en lettres. Khrakuni est l'un des novateurs de la poésie arménienne moderne de la diaspora. Il a publié une dizaine de recueils de poésie . Il est aussi l'auteur de plusieurs articles sur la littérature et la philosophie ainsi que des traductions des oeuvres littéraires.

ՄԱԿՈՅԿԸ

Ծովուն վրայ մակոյկ մը կայ
Մակոյկ մը փոքր ու թեթեւ
Տղայ մը կայ մէջը նստած
Պզտիկ տղայ մը նիհար.
Նաւուն թիւրը բարակ են
Նուրբ են թելերը տղուն:

Կը թիավարէ ան շարունակ
Հոսանքն ի վեր, հոսանքն ի վեր -
Ո՛չ թիզ մը առաջ, ո՛չ թիզ մը ետ...
Կը թիավարէ ան շարունակ:

Մենք ծովեզրէն կը ծայնենք-
-Տղա՛ս, ի՞նչու կը ճգնիս
Երբ տե՛ս - այնքա՛ն դիւրին է
Հոսանքն ի վար ընթանալ...
Նայէ՛, ինչպէս քովէդ կ'անցնին
Ղեկը բռնել կը բաւէ....

- Ես դեկ չունիմ, դեկ չունիմ
Կը գոչէ ան հեւիհեւ
- Հոսանքն ուժով է, ուժով
Եթէ ձգեմ՝ ը տանի...

Մենք կը նայինք իր թելերուն
Թիւրուն եւ հոսանքին -
Կա՛մ ծովուն դէմ կը հայիոյենք
Կա՛մ ծովուն մէջ կը թքնենք
Ճակատագրէն խօսք կը բանանք
Յետոյ կ'առնենք կը քալենք...

LA BARQUE

Sur la mer il y a une barque
Une barque petite et légère.
Et dans la barque il y a un garçon
Un petit garçon tout maigre.
Les rames de la barque sont petites
Les armes du garçon sont fragiles.

Et il rame sans relâche
A contre-courant toujours à contre-courant
Ni en avant ni en arrière
Et il rame sans relâche

On lui crie du bord de la mer
- Mon petit à quoi bon tant d'efforts
Ne vois-tu pas qu'il est si facile
De naviguer dans le sens du courant...
Regarde les autres comme ils te devancent
Il te suffit de tenir la barre

THE BOAT

There is a boat on the sea,
It is small and light.
There is a boy in that boat,
A skinny, little boy.
The oars are thin,
His arms are delicate.

He endlessly rows
Against the tide, against the tide,
Moves neither forward nor back,
He endlessly rows.

We shout to him from the shore,
-Son, what good are your efforts,
Don't you see, it's so much easier
To let the current carry you...
Look, how others pass you by,
Just hold on to the helm...

-I do not have one, I do not have one,
The boy exclaims wearily,
-The current is strong, it is so very strong,
If I let go it will take me...
We look at his arms,

We look at the oars, at the current-
And we curse the sea,
Or spit into it,
Then drop a few words about destiny,
And we each go our own way...

- Je n'ai pas de barre, je n'en ai pas
S'exclame-t-il à bout de force
- Le courant est fort, il est si fort
Si je lâche il m'emportera...

Et on voit ses armes
Ses rames et puis le courant -
Et on s'emporte contre la mer
Et puis on crache sur la mer
On s'acharne contre le destin
Et puis et puis on fiche le camp

ՉԵՌՆԱԾՈՒ

Գլխարկէն
Աղաւնիներ դուրս կը հանէ, որ թեւ կ'առնեն, կը թռչին,
Նապաստակներ վեր կը քաշէ, որ կը վազեն, կը փախչին
Եւ դեռ ինչե՛ր...
Ինչ որ կ'անցնի ձեր մտքէն
Ան գլխարկէն կը հանէ,
Սակայն իրեն կը պահէ
Եւ ոչ մէկուն բան չի տար...
Միայն ինչ որ մեր մտքէն...
Ինչ որ կ'անցնի մեր սրտէն
Չ'ելլեր անոր գլխարկէն...
Պահ մը յանկարծ կը յուսադրէ,
Պիտի հանէ կը կարծենք,
Երբ գոյնզգոյն լաթեր, քուրջեր,
Ժապատներ ու ժանեակներ կը դիզէ,
Սակայն յետոյ
Մեր աչքերուն աստղափոշի կը փչէ...
- Պարոն կախարդ
Մեծապատիւ ձեռնածու,
Հրաշագործ աճապարար,
Աստուած իմ,
Ինչ անուն որ կ'ուզես՝ անք,
Ինչքան արիւն կ'ուզես՝ լանք,
Միայն հանէ՛ այն որ խոցուած մեր հոգիին ծաղիկն է,
Մի՛ տար մեզի, մեր հոգը չէ, միայն տեսնենք՝ ը բաւէ...

LE PRESTIDIGITATEUR

Il sort de son chapeau
Des colombes qui s'envolent en déployant leurs ailes,
Des colombes qui s'envolent à tire-d'aile,
Il sort des lapins qui courent et qui s'enfuient,
Et tellement d'autres choses...
Ce qui vous passe par la tête

Il le sort de son chapeau,
Mais le garde avec lui
Et ne donne rien à personne.
Mais ce qui nous passe par la tête,

Ce qui sort de notre coeur,
Ne sort plus de son chapeau.
Un moment, il nous donne de l'espoir,
On pense qu'il va l'en faire sortir,
Mais ce ne sont que chiffons, tissus,
Rubans et dentelles.

Et juste après,
De la poudre aux yeux, de la poudre argentée...
Monsieur le magicien,
Très honorable prestidigitateur,
Miraculeux illusionniste,

Mon Dieu,
On t'appellera comme tu le veux,
On pleurera tout le sang de notre corps,
Pourvu que tu sortes la fleur de notre âme blessée,
Ne nous la donne pas, montre-la nous et ça nous suffira...

MAGICIAN

From his hat,
He pulls out doves that take wing and fly,
Rabbits that escape and flee,
And so many other things...
Whatever comes into your head,
He draws out from his hat,
But he keeps it for himself,
Gives nothing to anyone.

But whatever comes into our head...
Whatever our hearts desire
Does not emerge from his hat...
For a moment he gives us hope,
We think he'll pull it out,
Yet, he only piles up colorful cloths,
Rags, ribbons and lace,

And then,
He blows silver dust into our eyes...

Mister sorcerer,
Very honorable magician,
Miraculous illusionist,
Oh God,
We will call you what you wish
We will weep all the blood you want,
Only pull out the flower of our wounded heart,
Don't give it to us, never mind, just show it to us, that's
enough...

ԹՈՉՆԱՀՈԳԻ

Թռչուն մը կայ
Որ կը թռչի ազատ արծակ օդին մէջ
Կը թեւածէ կը սաւառնի մերթ ինքնազուսպ մերթ
անսանձ
Երբ կը յոգնի կ'երթայ ոստի մը թառիլ
Յետոյ կ'ոստնու կը սլանայ կը ճախրէ
Հեռուներու բարձունքներու ձգտումին մէջ
հալածական ու հարբած
Մինչ իր սիրտը կը բաբախէ անձկագին
Պայթելու պէս կը զարնուի կուրծքին ճնշող վանդակին
-
Այն վանդակին պէս հեռակայ
Որ չկայ

Վանդակ մը կայ
Որ ոսկի չէ արծաթ չէ
Ապակի չէ երկաթ չէ
Փայտէ թելէ կամ չուանէ շինուած չէ
Ոչ մէկ տեղէ վար կախուած
Ոչ մէկ ձողի պատուանդանի դրուած չէ -
Բայց անոր մէջ
Թռչուն մը կայ - ու չկայ
Որ պատէ պատ կը զարնուի
Կը տուայտի կը չարչարուի կը հիւծի
Կը հեծեծէ ողբածայն
Վանդակի մէջ որ չկայ...

Երգ մը միայն ներամփոփ
Կը փոթորկի հոգեխռով կը թրթռայ յուզատրոփ
Սակայն ոչ ոք կը լսէ:

BIRD SOUL

There is a bird
Which flies freely in the air
Soars and floats up— at times tempered, at times unbridled
When it grows tired it perches on a branch
Then jumps takes wing and elevates
Like hunted and trance to the distant heights
And the heart beats with anxious throbs
As if it will burst and strike the cage pressing its chest
That distant cage
Which does not exist
There is a cage
Which is neither gold nor silver
Neither glass nor iron
Made of neither wood nor rope
Not suspended from anywhere
Neither on a rod nor stand
But in this cage
There is a bird— and there is none
It hurls itself against the walls
Suffers, anguishes, emaciates
And sobs with grief
In a cage which does not exist...

Just a song, hidden within
It rages discontentedly, trembles with passion
Yet no one listens.

ÂME D'OISEAU

Il y a un oiseau
Qui vole dans l'air en toute liberté
Il voltige il plane tantôt plein de retenu tantôt déchaîné
Quand il se fatigue il va se percher sur une brindille
Puis il sautille il s'envole prend son élan
Vers les lointains vers les sommets tourmenté et enivré
Son coeur bat nostalgique
Et vole en éclats dans la cage qui serre son coeur -
Dans cette cage lointaine
Qui n'existe pas

Il y a une cage
Qui n'est ni en or ni en argent
Ni en verre ni en fer
Qui n'est faite ni de bois ni de corde
Qui n'est suspendue nulle part
Qui n'est placée ni sur un perchoir ni sur une table
Mais dans cette cage

Il y a un oiseau et il n'y en a pas
Qui se cogne d'un mur à l'autre
Qui languit qui souffre qui se recroqueville
Qui sanglote d'une voix chagrine
Dans la cage qui n'existe pas...

Chanson seule repliée sur elle-même
Qui s'agite troublée qui vibre avec ferveur
Et que pourtant personne n'écoute.

ԿԱԹԻՆԵՐ

Երդիկներէն
Անհամար երդիկներէն մէկ հատին
Եզրին վրայ կամ ծայրին
Ջուրի կաթիլ մը կը սահի կը հանդիպի ուրիշի մը ու
կ'ըսէ -
Գիտե՞ս ինչ բան
Քու մէջդ ինչ բան ամենէն շատ
Ամենէն շատ կը սիրեմ -
Դուն ոչ մէկուն եւ ոչ մէկուն կը նմանիս...

Տանիքներէն
Բիրաւոր տանիքներէն
Մէկուն ծայրին կամ եզրին
Ջուրի երկու կաթիլներ - կաթիլներուն պէս բոլոր
Արեւուն նոյն ճառագայթէն նետահար
Ու նորաբաց ծիածանովն արբեցած
Կը միանան իբրեւ պտուկ մը լոյսի
Կը միանան իբրեւ պտուղ երկնածին
Ու միաձոյլ- ծանրացած
Կ'իյնան հողին երջանկութեան արտասուքի պէս վճիտ

Ու մին կ'ըսէ միւս կէսին -
Գիտե՞ս ինչ բան ամենէն շատ
Պիտի ուզեմ յաջորդ անգամ
Երբ աշխարհ գամ ու կաթիլ -
Յար եւ նման քեզի նման կաթիլի մը հանդիպիլ...

DROPS

From the roofs
From one of the uncountable roofs
From the edge or the verge
Drips a drop of water meets another and says–
Do you know what–
What I like in you?
What I most like in you?
You look like no other–no, like none other

From the roofs
From one of the myriad roofs
From the edge or the verge
Two drops of water– like all drops of water
Pierced by the same beams of the sun
Drunk on a newly-opened rainbow
Unite as one bud of light
Unite as one fruit of heaven
And heavily they fall on the ground
Pure as a tear of happiness

And one half says to the other half–
Do you know what I would like most
When next I come to the world to drip?
I want to meet a drop of water exactly like you...

LES GOUTTES

Sur le bord
Ou la bordure
D'une gouttière d'une des innombrables gouttières
Coule une goutte d'eau en croise une autre et lui dit -
Tu sais quoi ?
Ce que j'aime en toi
Ce que j'aime surtout en toi c'est que
Tu n'as pas ton semblable tu n'as vraiment pas ton semblable

Sur le bord
Ou la bordure
D'un des toits d'un des multiples toits
Deux gouttes d'eau - pareilles à toutes les gouttes d'eau
Percées d'un même rayon du soleil
Enivrées d'un arc-en-ciel tout frais
S'unissent comme un rai de lumière
Mûrissent comme un fruit terrestre
Fondues l'une dans l'autre
Tombent sur la terre comme une pure larme de bonheur

Et l'une dit à son autre moitié
Tu sais quoi ?
Ce que je voudrais la prochaine fois
De retour au monde quand je coulerai
Je voudrais croiser une autre goutte d'eau
Tout à fait semblable à toi...

Զահրատ (Զարեհ Յալդիզճեան), 1924

Ծնունդ է Պօլսում: Նախակրթութիւնը ստացել է Վիեննայի Մխիթարեան վարժարանում: Մասնագիտական կրթութեամբ բժիշկ է: Զահրատը արդի արեւմտահայ գրականութեան երեւելի դէմքերից մէկն է, եւ արժէքաւոր ներդրում ունի քերթողական արուեստի մէջ: Զահրատի ստեղծագործութիւնը աչքի է ընկնում իր անպաճոյճ ոճով, պատկերային անակնկալ մտածողութեամբ, խոսակցական, կատակային լեզվով: Զահրատի գրեւատճի դրոշմը զգալի է նոր սերնդի մի շարք բանաստեղծների վրա:

Zahrad (Zareh Yaldizchian), 1924

Born in Istanbul, he received his primary education at the Mkhitarist School. He received a degree in medicine. Zahrad became a pioneer of contemporary Western Armenian poetry. With his clean style, he merged unusual imagery with popular humor. His poetry has influenced many young poets.

Zahrad (Zareh Yaldizchian), 1924

Né à Istanbul, il a fait ses études primaires chez les Mkhitaristes. Il est diplômé en médecine. Zahrad est l'un des promoteurs de la poésie arménienne occidentale contemporaine. Dans un style dépouillé, il allie l'image insolite à la gouaille populaire. Plusieurs jeunes poètes ont été influencés par son écriture.

ՉԱՐ ԲԱՆԵՐ

Գացէք ըսէք չար բաներուն որ չըլլան
Որ չըլլայ թէ պատահին
Կամ երբ ըլլան հեռու մնան մեր այս պգտիկ աշխարհէն
Համն ու հոտը խաթարելու չհասնին

Չար բաներուն բարեւ ըրէք մեր կողմէն

Ըսէք գիտենք թէ անոնք կան ու միշտ կրնան պատահիլ
Ըսէք գիտենք թէ կրնան
Օր ցերեկով մութ գիշերով յանկարծակի գալ մեզի

Բայց դուք ըսէք չար բաներուն որ չըլլան
Որ չըլլայ թէ պատահին
Կամ երբ ըլլան հեռու մնան մեր այս պգտիկ աշխարհէն

Քանի որ դուք չէք գիտեր ինչ
Քանի անոնք չեն գիտեր ինչ
Սէր ու սիրով

Մերթ կենսութիւն - շաղ ու շողով
Մերթ յուսաբեկ - ահ ու դողով
Շիւղ շիւղի

Շիներ ենք մենք մեր աշխարհը լոյս օրերու հիւրընկալ -
Պգտիկ աշխարհ մը որ հագիւ հազ կոցեր է պարտկել
Մեր պգտիկ կեանքն ու մեր անդորրը ջերմիկ -
Այս բոլորը գացէք ըսէք չար բաներուն - եւ ըսէք
Որ չըլլայ թէ պատահին -
Երբ պատահին հեռու մնան մեր այս տաքուկ երդիքէն
Համն ու հոտը խաթարելու չհասնին

EVIL THINGS

Go and tell the evil things not to be
Not to happen unexpectedly
Or if they ever happen—to stay away
From our little world
From spoiling its taste and its smell
Give our regards to the evil things

Tell them that we know they exist
That they can always come
Tell them that we know they can
By light of day or dark of night
Abruptly come to us

But tell the evil things not to be
Not to happen unexpectedly
Or if they ever happen—to stay away
From our little world
Because you don't know how

Because they don't know how
Dearly - sometimes with happiness
Fondly - sometimes with distress
Fearfully - little by little

We built our world
Open to the light
A small world which
Could barely enclose
Our small life
And our cozy serenity

Go and tell the evil things about all this
Tell them not to happen unexpectedly
Or if they ever occur - to stay away
From our warm hearth
From spoiling its taste and its smell

MÉCHANTES CHOSES

Allez dites aux méchantes choses de ne pas être
De ne pas se produire surtout
Ou si jamais elles se produisent qu'elles se tiennent loin de cette petite terre
De ne pas venir gâter son goût et sa saveur

Dites bonjour aux méchantes choses de notre part

Dites que nous savons qu'elles existent et qu'elles peuvent se produire
Dites que nous savons qu'elles peuvent
En plein jour en pleine nuit nous arriver brusquement

Mais dites aux méchantes choses de ne pas être
De ne pas se produire surtout
Ou si jamais elles se produisent qu'elles se tiennent loin de cette petite terre

Puisque vous ne savez pas comment
Puisqu'elles ne savent pas comment
Avec quel amour et quelle passion
Avec ardeur parfois - avec bonheur avec chaleur
Avec douleur parfois - avec peur avec frayeur
Petit à petit

Nous avons construit ce monde ouvert à la lumière
Un petit monde qui a pu à peine enserrer
Notre petite vie et notre bien-être chaleureux
Allez dites tout cela aux méchantes choses - et dites leur
De ne pas se produire surtout
Et si jamais elles se produisent qu'elles se tiennent loin de notre foyer
De ne pas venir gâter son goût et son saveur

ԲԱՐԵՒ

Բոլորէն հեռու
Դաշտի մը մէջտեղ միայնակ բուսած
Ծառի մը շուքին
Կընակս հողին անկեղծ գորովին
Յանձնած կը նիրհեմ
Դաշտի մը մէջտեղ այսպէս միայնակ
Հեռու բոլորէն -
Յետոյ կ'երագեմ -
Ու կոպերէս ներս կը խուժեն յանկարծ
Անուններ - դէմքեր - դէմքեր - անուններ -
Դէմքեր անանուն
Անդէմք անուններ -
Շարք շարք կոպերէս ներս կը թափանցեն
Արթուն կ'երագեմ -
Դաշտի մը մէջտեղ իբրեւ թէ մինակ -
- Հեռու բոլորէն -
Կը կանգնիմ նորէն
Ու մնաս բարով կ'ըսեմ սիրալիր
Դաշտի մը մէջտեղ միայնակ բուսած
Ծառին զովաստուեր -
Ու քայլերուս տակ գորովն յորդահոս
խոտին ու հողին -
Կ'երթամ աննահանջ

Կ'երթամ գրկաբաց
Թեւերուս մէջտեղ գրկելու նորէն
Անուններ - դէմքեր - դէմքեր - անուններ -
Անդէմք անուններ
Դէմքեր անանուն -
Ու կը փսփսամ աղօթքի մը պէս
- Բարեւ ամէնուն

BONJOUR

Loin du monde
Au milieu de la plaine à l'ombre
D'un arbre solitaire
Couché sur la terre chaleureuse
Doucement je m'endors

Au milieu de la plaine me voilà seul
Loin du monde
Et puis je fais un songe
Et soudain m'envahissent par-dessous mes paupières
Des noms des visages des visages des noms

Des visages sans nom
Des noms sans visage
Un à un ils pénètrent à travers mes paupières
Je rêve éveillé
Au milieu de la plaine me présumant seul
Loin du monde
Je me lève
Et je dis bonsoir tendrement
A l'arbre solitaire
Et sous mes pas la chaleur à foison

HELLO

Far away from everyone
In the middle of a plain in the shade
Of a lone tree
My back on the warm ground
I yield to sleep
In the middle of a lonely plain
Far away from everyone
Then I dream
And suddenly through my eyelids invade
Names – faces – faces – names
Nameless faces
Faceless names
One by one, penetrating my eyelids
I dream awake
In the middle of a plain as if alone
Far away from everyone

I rise again
And tenderly I bid good evening
To the shady tree
Lonely in the middle of a plain
And beneath my feet the abundant affection
Of the ground and the grass

I leave undeterred
I leave open-armed
To embrace again
Names – faces – faces – names
Faceless names
Nameless faces
And I whisper like a prayer
–Hello to everyone

De la terre et de l'herbe
Je pars sans retour
Je pars bras ouverts
Pour embrasser de nouveau
Des noms des visages des visages des noms

Des noms sans visage
Des visages sans nom
Et je murmure comme une prière

- Bonjour à tout le monde

ՀԱԳԱՆԱԿԱԴՐ ՔԵՐԹՈՒԱԾ

Դու՛ն դե՛մս չե՛լար -
Մինչդեռ գրպաններուս մեջ տաք տաք շագանակ
էի լեցուցեր
որ տեղ մը նստինք ուտենք միասին
Շագանակ մը դու՛ն - շագանակ մը ես

Դու՛ն դե՛մս չե՛լար -
Ուսիս ունէի մինչդեռ զոյգ հրացան
- փամփուշտ բաւարար -
Որ ելլենք նապաստակ որսանք միասին
Նապաստակ մը դու՛ն - նապաստակ մը ես

Դու՛ն դե՛մս չե՛լար -
Մինչդեռ մտքիս մէջ ինչեր չունէի
քեզի պատմելիք
որ ըսեմ - ըսես - խնդանք միասին
Խեղկատակ մը դու՛ն - եղկատակ մը ես

Դու՛ն դե՛մս չե՛լար -
Շագանագները պաղեցան արդէն
ու նապաստակները արծակ համարծակ
կը տապալտկին մարգագետնին մէջ -

Իսկ թէ պատմելիք ինչեր ունէինք
Գաղթեր են երկչոտ թռչուններու պէս
Ծիծեռնակ մը հոս - ծիծեռնակ մը հոն

POÈME MARRON

On ne s'est pas croisé -
Pourtant j'avais rempli mes poches
de marrons tout chauds
Pour qu'on s'assoie quelque part et qu'on les mange ensemble
Toi un marron - moi un marron

On ne s'est pas croisé -
Pourtant je portais une paire de fusils en bandoulière
- et assez de cartouches -
Pour qu'on aille chasser ensemble le lapin
Toi un lapin - moi un lapin

On ne s'est pas croisé -
Pourtant j'avais tant de choses dans la tête
à te raconter
Pour que je te les dise - tu me les dises - pour qu'on rie ensemble
Toi un clown - moi un clown

On ne s'est pas croisé -
Les marrons se sont déjà refroidis
Et les lapins libres intrépides
Virevoltent dans la prairie -

Et toutes ces choses qu'on avait à se dire
Ont émigré comme des oiseaux timides
Une hirondelle par-ci - une hirondelle par-là

CHESTNUT POEM

You didn't meet me
Though I had filled my pockets
With hot-hot chestnuts
So we could sit somewhere
And eat them together
A chestnut for me—a chestnut for you

You didn't meet me
Though I carried on my shoulder
A pair of rifles and enough cartridges
To go hunting together for rabbits
A rabbit for me—a rabbit for you

You didn't meet me
Though I had such things in my head
To tell you
I could tell you this—you could tell me that
We could laugh together
Me, a clown—you, a clown

You didn't meet me
The chestnuts have chilled
And the rabbits free and fearless
Gambol in the meadow

And all that we had to tell each other
Fled like shy birds
A swallow here—a swallow there

ՈՉ

Ես ոսկեմատ դերձակ եմ -
Ձեր սիրտերն երբ այդքան շատ
Սէր պարփակել չկրնան
Չդիմանան ու պատռին -
Կարեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք

Ես յաւակնոտ գրչակ եմ
Կարօտ կ'երգեմ - սէր կ'երգեմ -
Ձեր աչքերէն յայտնի է
հազարումէկ տենչ ունիք -
Գրեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք

Վարպետորդի ստահակ եմ -
Սէր կ'առնեմ - յոյս կը ծախսեմ -
Երբ ամէն ինչ չորցեր է
Ու պէտք ունիք պատրանքի -
Ճարեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք -
Ես պատմութեան ցուցակ եմ -
Օր կ'ըլլայ ետ կը նայիք
Հին սէրերով կ'օրօրուիք -
Շատ են - մէկ մէկ չէք յիշեր
Շարեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք -

Ես քմահաճ վտակ եմ
Կը հոսիմ ուր որ ես ուզեմ -
Բոցեր ալք ալք մեծնալէն
Երբ ձեր սրտին գան հասնին
Մարեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք

Ես լրջութեամբ յագեցած
Ձեր օրերուն - կատակն եմ -
Երբ աշխարհը մութ տեսնէք
Ոստոստալէն կը վազեմ
Կը խոնարհիմ ձեր արջել
Պարեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք

Պատրաստակամ շարժակ եմ -
Ձերն ըլլալէն ձանձրացած
Երբ կանգ կ'առնէ սիրտն - անգօր
Բաբախել էրբ դադրի -
Լարեմ կ'ըսեմ - ոչ կ'ըսէք

NO

I am a tailor with golden fingers
When your hearts can no longer
Contain so much love
And they tear
Let me sew them, I say–No, you say

I am a pretentious scribbler
I sing of yearning—I sing of love
I see plainly in your eyes
A thousand and one desires
Let me write them, I say–No, you say

I am an artful crook
I buy love – I sell hope
When everything has dried up around you
And you need illusion
Let me bring you some, I say–No, you say

I am a book of chronicles
There are days when you look back
And gently rock with your old passions
There are too many—you cannot remember them all
Let me arrange them, I say–No, you say

I am an erratic brook
I flow wherever I please
When swelling flames
Come and reach your hearts
Let me extinguish them, I say–No, you say

I am of the joke of your days
Sated with seriousness
When the world darkens in your eyes
I arrive before you in leaps
And I bow to you
Let me dance for you, I say–No, you say

I am an engine at your service
When bored of being yours
Your heart
Stops throbbing helplessly
Let me wind it up, I say–No, you say

NON

Je suis un maître tailleur aux doigts d'or
Quand votre coeur ne parvient pas
A embrasser trop d'amour
Et se laisse déchirer -
Je dis de le coudre - non, dites-vous !

Je suis un prétentieux écrivain
Je chante la nostalgie - je chante l'amour -
Et vos yeux dévoilent
Vos mille et un désirs -
Je dis de les écrire - non, dites-vous !

Je suis un malin scélérat -
J'achète de l'amour - je vends de l'espoir
Quand tout a séché autour de vous
Que vous avez besoin d'illusion
Je dis de vous en apporter - non, dites-vous !

Je suis un livre de chroniques -
Il y a des jours où vous regardez en arrière
Et vous vous bercez de vos vieilles amours -
Il y en a trop - vous ne vous les rappelez pas toutes
Je dis de les classer - non, dites-vous !

Je suis un ruisseau capricieux
Je coule là où je veux -
Quand les flammes ondoyantes
Se grandissent et atteignent vos coeurs
Je dis de les éteindre - non, dites-vous !

Moi me prenant tout à fait au sérieux
Je ne suis que votre dérision -
Quand le monde s'assombrit à vos yeux
J'arrive en sautillant
Et je m'incline devant vous
Je dis de danser - non, dites-vous !

Je suis un moteur bienveillant
Lassé d'être à votre service
Quand votre coeur s'arrête - trop faible
Quand il s'arrête de palpiter
Je dis de le remonter - non, dites-vous !

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ ՄԸ

Կաղանդի ծառ մը շտկելու համար
Երկու բան պէտք է
Նախ ծառ մը – ետոյ զարդեր ծառին վրայ
Կաղանդի ծառ մը շտկելու համար
Երեք բան պէտք է

– Ծառէն զարդէն զատ
Հաւատքը գալիք աղուոր օրերու
Կաղանդի ծառ մը շտկելու համար
Մէկ բան կը բաւէ – ոչ ծառ ոչ ալ զարդ –
Ատիկա խիճերն աղամանդ կարծող
Միամիտ հոգւոյս բարի խաբկանքն է
Կաղանդի ծառ մը շտկելու համար
Արդէն պատրանքը լրիւ կը բաւէ
Բարի տարի ձեզ եւ բարի պատրանք

CHRISTMAS TREE

To decorate a Christmas tree
You will need two things
First the tree itself
And then the ornaments

To decorate a Christmas tree
You will need three things
Besides the tree and ornaments
Faith in good days to come

To decorate a Christmas tree
In fact, you need only one thing - neither tree nor ornaments
But the happy illusion of an innocent soul
That sees diamonds in the gravel
To decorate a Christmas tree
The illusion is good enough
Merry Christmas to you and Happy Illusion

L'ARBRE DE NOËL

Il faut deux choses
Pour orner un arbre de Noël,
Tout d'abord un arbre, puis des jouets au pied de l'arbre.

Il faut trois choses
Pour orner un arbre de Noël,
Hormis l'arbre et les jouets, il faut la foi dans les beaux jours à venir.

Une seule chose suffit
Pour orner un arbre de Noël.
Ni arbre ni jouet,
C'est l'imagination de mon âme crédule
Qui prend les cailloux pour des diamants.

Pour orner un arbre de Noël
L'illusion est tout à fait suffisante.
Bonne année et bonne illusion !

...Խօսք, մեղեդի, պատգամ...
Պերճ Թիւրապեանի երեք սէրերը

Արդիաշունչ իրական աշուղ մըն է Պերճ Թիւրապեան, ասմունքող մը, որ կ'երգէ պատգամ մը փոխանցելու ու պատմելու համար: Մինչ բազմաթիւ երգիչներու մօտ միայն երգ ու մեղեդի կայ անլսելի պատգամներու վրայ յօրինուած, Պերճի երգին մէջ հասկնալի խօսք կայ ամէնէն տիրական ձեւով: Ան միայն երաժշտութիւն ընելու համար չէ որ կ'երգէ: Կ'երգէ որպէսզի մեզ հաղորդէ գեղեցիկ մեղեդիին միացող գեղեցիկ խօսքը:

Ըսենք որ բացառիկ կերպով հաճելի է Պերճի արուեստը թէ՞ որպէս երգ, թէ՞ որպէս երգի ընկերացող երաժշտութիւն: Պերճ կը յօրինէ ինքնատիպ, սիրուն ու հաղորդական մեղեդիներ: Մեղեդիի անվիճելի վարպետ մըն է ան: Թերեւս մէկն է այն քիչ երգիչներէն, որուն երգերը կրնաք ունկնդրել շատ երկար, առանց ձանձրանալու, նոյն երգը կրկին ու կրկին լսելու ցանկութեամբ: Ան գիտէ յուզել մեզ, հաճոյքի սարրսուռներ պատճառել մեզի առանց իր երգը աժանացնելու ու հասարակ դարձնելու:

Բայց Պերճ միայն մեղեդիի սիրահար չէ: Ան սիրահար է մանաւանդ բանաստեղծութեան, նաեւ հայոց լեզուին: Շատ կանուխ տարիքէն ան իր հոգիին մէջ միացուցած է այս երեք սէրերը եւ ստեղծած է այն արուեստը որուն մէջ հայաշունչ բանաստեղծութիւնն ու երգը իրարմէ անբաժան դարձած են: Ան գրականութեան կը մօտենա ոչ թէ անկէ օգտուելու համար, այլ այդ գրականութիւնը երգի վերածելու եւ ունկնդիրներու հրամցնելու համար: Եւ մինչ ուրիշ երգիչներ ինչ-ինչ գեղեցիկ բանաստեղծութիւնները կը հալեցնեն իրենց երաժշտութեան մէջ, գրեթէ անհասկանալի կը դարձնեն զանոնք, Պերճ Թիւրապեան իր երգը կ'երգէ ասմունքողի կատարելութեամբ:

Ռ. Հատուճեան, 2003

...Words, melody, message...
Berge Turabian's three loves

Berge Turabian is truly a modern-day minstrel, a bard who sings to tell a story and to impart a message. Many singers have only vaguely thematic songs and melodies to offer, but Berge's songs contain a clear, powerfully resonating message. Berge sings not just for the sake of making music but to convey to us the beauty of the word entwined with beauty of the melody.

One must say that Berge's art is exceptionally pleasurable, both the song and the accompanying musical arrangement. His melodies are unique, beautiful and contagious. Berge is unquestionably a master of the melody. He is perhaps one of the few whose songs can be listened to again and again; they inspire you; you want it to go on and on. He knows how to stir our emotions, to give us shudders of pleasure without the facile conventions of popular song.

Yet Berge is not in love with melody alone—he is enamoured of poetry and in particular of the Armenian language. He has nurtured these three loves in his heart from a very early age and created an art form in which the poetry and the song become inseparable. He does not just use the poetry to his own ends but, through a song, he gives it a new life in which to reach its audience. And unlike other performers who tend to obscure the most beautiful verses in music, making them unintelligible, Berge interprets and delivers his songs with the perfect clarity of a bard.

Robert Haddejian, 2003

...Mots, mélodie, message...
Les trois amours de Berge Turabian

Berge Turabian est un véritable troubadour des temps modernes, un barde dont le chant raconte des histoires et délivre des messages. Tandis que la plupart des chanteurs se contentent de mélodies aux paroles inintelligibles, Berge possède ce sens du mot juste qui résonne avec vigueur. Ce n'est pas pour le simple plaisir de faire de la musique que Berge chante mais pour transmettre cette beauté des mots mêlés aux sons les plus beaux.

Son art est exceptionnel à la fois par la chanson et par l'accompagnement musical. Ses mélodies sont uniques et inoubliables. Berge est incontestablement un maître de la mélodie. Il est peut-être l'un des rares dont les chansons peuvent être sans cesse réécoutes jusqu'à vous inspirer et vous contraindre à les écouter encore. Il sait à la fois nous émouvoir et nous communiquer ces frissons de plaisir sans sacrifier à la mode des chansons de variété.

Toutefois, ce n'est pas de la mélodie seule dont Berge est amoureux, mais également de la poésie des mots, et particulièrement de la langue arménienne. Il a toujours su nourrir en son coeur ces amours pour créer cet art où les mots sont inséparables de la forme musicale. Ce n'est pas pour lui seul qu'il aime la poésie, mais pour lui donner une nouvelle vie auprès du public. Et à la différence de ceux qui diluent les vers dans les sons, Berge interprète ses chansons avec la perfection du barde.

Robert Haddejian, 2003